

mogu biti nepovoljniji od uvjeta pod kojima je radni odnos zasnovan, osim ako odredbama ovoga zakona neka pitanja nisu drukčije uređena;

b) svi poslodavci koji nisu nabrojani u članku 4. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine će osobito ponuditi ugovor:

- 1) na neodređeno vrijeme uposleniku koji se nalazi na radnom mjestu utvrđenom u stavku 1. točka b) ovoga članka,
- 2) na određeno vrijeme, sukladno ovom zakonu, uposleniku koji se nalazi na radnom mjestu iz stavka 1. točka b) ovoga članka, a trenutno je uposlen po ugovoru o radu na određeno vrijeme, a ako je takav uposlenik u neprekidnom radnom odnosu po ugovoru o radu na određeno vrijeme koji traje dulje od dvije godine kod poslodavca, poslodavac će mu ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme,
- 3) na određeno vrijeme, sukladno ovom zakonu, uposleniku koji se nalazi na radnom mjestu iz stavka 1. točka b) ovoga zakona, a trenutno obavlja poslove po ugovoru o obavljanju povremenih i privremenih poslova u neprekidnom trajanju dulje od dvije godine kod poslodavca, poslodavac će mu ponuditi ugovor o radu na neodređeno vrijeme.

3. Na radnike koji obavljaju poslove prema ugovoru o pružanju usluga ovaj zakon neće imati utjecaja.
4. Ako uposlenik ne prihvati ponudu poslodavca da zaključi ugovor o radu, prestaje mu radni odnos u roku od 30 dana od dana dostave ugovora o radu na zaključivanje.
5. Uposlenicima koji se pojavljuju kao višak, otkazuje se ugovor o radu sukladno odredbama ovoga zakona.
6. Ako uposlenik prihvati ponudu poslodavca, a smatra da ugovor koji mu je ponudio poslodavac nije u skladu sa stavkom 2. ovoga članka, može pred Sudom Bosne i Hercegovine osporiti valjanost ponude poslodavca u roku od trideset dana od dana prihvatanja ponude.

Članak 104.

1. Dok se zdravstvena zaštita uposlenika ne uredi zakonima Bosne i Hercegovine, zakoni i drugi propisi Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kojima je propisana socijalna zaštita uposlenika, primjenjuju se i na uposlenike kod poslodavca na koje se odnosi ovaj zakon, prema mjestu prebivališta uposlenika.
2. Druga pitanja koja su vezana za radni odnos i ugovor o radu (radna knjižica i ostalo), a koja nisu regulirana ovim zakonom, Ministarstvo će urediti podzakonskim aktom.

Članak 105.

1. Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".
2. Danom stupanja na snagu ovoga zakona prestaje važiti Zakon o temeljnim pravima iz radnoga odnosa ("Službeni list RBiH", br. 2/92 i 13/94), Zakon o radnim odnosima

("Službeni list SRBiH", broj 20/90), te svi podzakonski akti doneseni na temelju navedenih zakona.

PSBiH broj 41/04

26. travnja 2004. godine
Sarajevo

Predsjedatelj Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH Martin Raguž , v. r.	Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Mustafa Pamuk , v. r.

На основу члана IV 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на сједници Представничког дома, одржаној 14. априла 2004. године, и сједници Дома народа, одржаној 26. априла 2004. године, усвојила је

ЗАКОН

О РАДУ У ИНСТИТУЦИЈАМА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

1. Овим законом уређују се права, обавезе, одговорност, плате и друге накнаде, као и друга питања из уговора о раду.
3. Овим законом регулише се радни однос:
 - а) запосленика у институцијама Босне и Херцеговине и њеним органима који нису државни службеници;
 - б) запосленика у институцијама Босне и Херцеговине који су изричито изузети из Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/02 и 35/03);
 - ц) запосленика који су запослени у јавним предузећима Босне и Херцеговине, удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине, међуентитетским корпорацијама и другим институцијама за обављање додатних надлежности у Босни и Херцеговини, ако другим законом није другачије одређено.
3. Овај закон примјењује се и на државне службенике, уколико није у супротности са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Изрази који се користе у овом закону имају следеће значење:

- е) послодавац - институције Босне и Херцеговине и њени органи и друга правна лица и друге институције наведене у члану 1. ставу 2. овог закона, које запошљавају одређено лице на основу уговора о раду;
- б) запосленик - физичко лице, које је запослено код послодавца на основу уговора о раду;
- ц) уговор о раду - писмени уговор између послодавца и запосленика у којем се наводе услови запослења, права, обавезе и остала питања која произилазе из радног односа, у складу са одредбама овога закона и општег акта послодавца;
- д) приправник - лице запослено први пут у професији за коју је образовано, у циљу стручне обуке или самосталног рада.

Члан 3.

1. Запосленици имају право, по свом слободном избору, организовати синдикат, у њега се учланити, тј.

удруживати у сложеније облике, бирати своје репрезентативне органе, сагласно закону, статуту или правилима тог синдиката.

2. Синдикат се може основати без икаквог претходног одобрења.
3. Запосленик не може бити стављен у неповољнији положај због чланства или не чланства у синдикату.

Члан 4.

Послодавцима који дјелују у своје име или путем неког другог лица, члана или заступника, забрањује се:

- а) мијешање у успостављање, функционисање или управљање синдикатом;
- б) заговарање или пружање помоћи синдикату с циљем његове контроле.

Члан 5.

Законита дјелатност синдиката не може се трајно или привремено забрањивати.

Члан 6.

Лице које тражи запослење код послодавца, као и запосленик, не може бити дискриминисан због расе, боје коже, пола, језика, вјере, политичког или другог мишљења или одређења, националног или социјалног поријекла, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења или какве друге околности, чланства или не чланства у политичкој странци, тјелесних потешкоћа или на основу којег другог разлога супротног основним људским правима и слободама утврђеним Уставом Босне и Херцеговине и законом.

Члан 7.

Одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Савјет министара), актом послодавца или уговором о раду, не могу се прописати мања права и неповољнији услови рада од права и услова прописаних овим законом.

II - ПРИЈЕМ У РАДНИ ОДНОС

Члан 8.

1. Одлуку о потреби пријема у радни однос запосленика доноси послодавац.
2. На основу одлуке из става 1. овога члана, расписује се јавни оглас који се објављује најмање у једном високотиражном дневном листу који се дистрибуира на цијелој територији Босне и Херцеговине.
3. Јавни оглас садржи: назив и сједиште послодавца, назив радног мјеста, опште, посебне и пожељне услове за пријем у радни однос, односно за то радно мјесто, кратак опис послова и задатака радног мјеста, да ли се радни однос заснива на одређено или неодређено вријеме, да ли је утврђен пробни рад као посебан услов за заснивање радног односа и трајање пробног рада те рок за подношење пријава на расписани јавни оглас.
4. Рок за подношење пријава не може бити краћи од осам дана.
5. Послодавац именује комисију за избор кандидата која разматра пријаве и оцјењује кандидате и утврђује да ли испуњавају услове дате у огласу.
6. Послодавац доноси одлуку о пријему кандидата у радни однос.
7. Кад год постоји упражњено радно мјесто, послодавац ће покушати да га попуни спољним премјештајем запосленика који је вишак, а који ради на сличној позицији код другог послодавца.

8. Поступак пријема запосленика у радни однос детаљније се уређује Правилником о унутрашњој организацији послодавца (у даљем тексту: Правилник) или другим актом послодавца.
9. Структура запосленика код послодавца оквирно одражава националну структуру становништва Босне и Херцеговине према последњем попису становништва.

Члан 9.

1. Јавни оглас не расписује се за:
 - а) запосленика који се распоређује на слободно радно мјесто код истог послодавца;
 - б) запосленика који се распоређује на рад од једног послодавца на рад код другог послодавца, на основу споразума послодавца и уз сугласност запосленика;
 - ц) пријем у радни однос запосленика на одређено вријеме до три мјесеца, када због хитности обављања послова није могуће благовремено провести јавни оглас;
 - д) запосленика који је проглашен као вишак код послодавца гдје је запослен због престанка рада послодавца, смањења обима послова, укидања радног мјеста и слично;
 - е) друге случајеве одређене Законом.
2. Интерни премјештај и распоређивање из става 1. овога члана врши се у складу са Правилником, којим ће се детаљније регулисати ова материја.

Члан 10.

1. У радни однос код послодавца може се примити лице које испуњава следеће опште услове:
 - а) да има навршених 18 година живота;
 - б) да је држављанин Босне и Херцеговине, што се доказује увјерењем, не старијим од шест мјесеци;
 - ц) да против њега није покренут кривични поступак за кривично дјело за које је предвиђена казна затвора три и више година или да му није изречена затворска казна за кривично дјело учињено с умисљајем у складу са кривичним законима у Босни и Херцеговини;
 - д) да није обухваћено одредбом члана IX став 1. Устава Босне и Херцеговине;
 - е) да је физички и психички способно за обављање послова радног мјеста на које се пријавило код послодавца.
2. Осим услова из става 1. овог члана, законом и другим прописом или Правилником, могу се прописати посебни услови за пријем у радни однос запосленика на поједино радно мјесто (стручна спрема, радно искуство, посебна психофизичка способност, стручни испит, рад на рачунару, познавање страног језика и др.).

Члан 11.

1. Не може се примити у радни однос нити бити у радном односу лице које у мјесту живљења обавља самосталну професионалну дјелатност, односно које има занатску радњу или властиту фирму.
2. О околностима из става 1. овог члана, лице која се прима у радни однос даје писмену изјаву приликом пријема у радни однос.
3. Кад се околности из става 1. овог члана стекну током запослења код послодавца, запосленик је дужан да се у року петнаест дана од дана настанка тих околности изјасни о томе хоће ли отклонити разлоге сметње или напустити радни однос код послодавца.

4. Ако је запосленик приликом пријема у радни однос прешутио чињеницу из става 1. овог члана, или није отклонио сметњу у року из става 3. овог члана, послодавац доноси одлуку о престанку радног односа запосленика, без права на отказни рок.
5. Запосленик може ван редовног радног времена и по претходно прибављеном писменом одобрењу послодавца радити код другог правног или физичког лица, само ако такав рад није забрањен посебним законом.

III - ПРАВА, ОБАВЕЗЕ И ОДГОВОРНОСТИ ЗАПОСЛЕНИКА

1. Закључивање уговора о раду

а) Садржај уговора о раду

Члан 12.

1. На основу одлуке послодавца из става 6. члана 8. овога закона, између запосленика и послодавца закључује се уговор о раду.
2. Уговор о раду закључује се у писменој форми.
3. Уговор о раду садржи, нарочито, податке о:
 - а) називу и сједишту послодавца;
 - б) имену, презимену, пребивалишту, односно боравишту запосленика;
 - ц) трајању уговора о раду;
 - д) дану почетка рада;
 - е) мјесту рада;
 - ф) радном мјесту на којем се запосленик запошљава и кратак опис послова;
 - г) дужини и распореду радног времена;
 - х) одмору у току радног дана;
 - и) плати, додацима на плату, другим накнадама, те периодима исплате;
 - ј) трајању годишњег одмора;
 - к) отказним роковима којих се морају придржавати запосленик и послодавац;
 - л) друге податке, права и обавезе у вези са радом и условима рада утврђеним колективним уговором.
4. Умјесто података, права и обавеза из става 2. тачака од г) до к) овог члана, може се у уговору о раду назначити одговарајући закон, одлука Савета министара, колективни уговор, правилник или акт којим су уређена та питања.
5. Права, обавезе и одговорности из радног односа настају на дан, када запосленик почне радити на основу закљученог уговора о раду.

Члан 13.

Ако се запосленик упућује на рад у иностранство, прије његовог одласка у иностранство, са запослеником се мора постићи писмена сагласност у погледу слиједећих услова уговора:

- а) трајању рада у иностранству;
- б) валути у којој ће се исплаћивати плата и друга примања у новцу и натуре на која запосленик има право за вријеме боравка у иностранству;
- ц) условима враћања у земљу, односно на рад код послодавца.

б) Подаци који се од запосленика не могу тражити

Члан 14.

1. Приликом закључивања уговора о раду, послодавац не може тражити од запосленика податке који нису у

непосредној вези са природом радних активности које запосленик обавља.

2. Од жене која се пријавила на расписани јавни оглас послодавца, или која је већ запослена код послодавца, забрањено је тражити да уради тест за утврђивање трудноће.

Члан 15.

Лични подаци запосленика не могу се прикупљати, обрађивати, користити или достављати трећим лицима, осим ако је то одређено законом или ако је то потребно ради остваривања права и обавеза из радног односа.

ц) Уговор о раду на неодређено и одређено вријеме

Члан 16.

1. Уговор о раду може се закључити на неодређено или на одређено вријеме.
2. Осим ако Законом није другачије регулисано, уговор о раду закључује се на неодређено вријеме.
3. За обављање ванредних, привремених или повремених послова или послова чији се обим привремено и непредвиђено повећао, а који нису трајнијег карактера, као и ради замјене дуже вријеме одсутног запосленика, може се закључити уговор о раду на одређено вријеме док трају потребе за обављањем тих послова, односно до повратка одсутног запосленика, а најдуже двије године.
4. Ако запосленик изричито или прешутно обнови уговор о раду на одређено вријеме са истим послодавцем, односно изричито или прешутно закључи са истим послодавцем узастопне уговоре о раду на одређено вријеме на период дужи од двије године без прекида, такав уговор сматраће се уговором о раду на неодређено вријеме.

Члан 17.

Прекидима уговора о раду не сматрају се прекиди рада настали због:

- а) годишњег одмора;
- б) боловања;
- ц) породилског допушта;
- д) одсуства са рада сагласно закону или уговору о раду;
- е) периода између отказа уговора о раду и дана повратка на радно мјесто на основу одлуке Суда Босне и Херцеговине или другог органа, сагласно уговору о раду и закону;
- ф) плаћеног одсуства с посла уз сагласност послодавца;
- г) временског периода до пет дана између уговора о раду с истим или другим послодавцем.

д) Пробни рад

Члан 18.

1. Приликом закључивања уговора о раду може се уговорити пробни рад.
2. Пробни рад из става 1. овог члана не може трајати дуже од шест мјесеци.
3. Ако запосленик не задовољи на пробном раду, послодавац отказује запосленику уговор о раду и прије истека пробног рока на начин утврђен овим законом, а отказни рок је 15 дана.
4. Док је на пробном раду, запосленик има права из радног односа, која се односе на послове које запосленик обавља током пробног рада.

2. Радно вријеме**Члан 19.**

Просјечно радно вријеме запосленика је 40 сати седмично.

Члан 20.

1. Уговор о раду може се закључити и за рад са непуним радним временом.
2. Запосленик, који је закључио уговор о раду са непуним радним временом, може закључити више таквих уговора и на тај начин остварити пуно радно вријеме, уколико то не штети интересима послодавца и уколико не ствара сукоб интереса, о чему ће послодавац и запосленик закључити писмени споразум.
3. Запосленик, који ради са непуним радним временом, остварује сва права из радног односа као запосленик са пуним радним временом, осим права која зависе од дужине радног времена (плата, накнада и сл.), сагласно закону или уговору о раду у којем случају се таква права заснивају на пропорционалној основи.

Члан 21.

1. У случају више силе (пожар, потрес, поплава и сл.), изненадног повећања обима посла, као и у другим сличним случајевима неопходне потребе, запосленик, на захтјев послодавца, обавезан је радити дуже од пуног радног времена (прековремено рад), а највише до 10 сати седмично.
2. Ако прековремено рад запосленика траје дуже од три седмице непрекидно или више од 10 седмица у току календарске године, о прековременом раду послодавац писмено обавјештава Управни инспекторат Министарства правде Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Управни инспекторат).
3. Запосленик може добровољно радити прековремено и то у трајању од још највише 10 сати седмично.
4. Трудница не може радити прековремено, а мајка са дјететом до три године живота и самохрани родитељ до шест година живота дјетета може радити прековремено, ако да писмену изјаву о добровољном престанку на такав рад.
5. Управни инспекторат забраниће прековремено рад уведен супротно ставовима 1., 2., 3. и 4. овог члана.

Члан 22.

1. Ако природа посла то захтијева, пуно радно вријеме може се прерасподијелити тако да током једног периода траје дуже, а током другог периода краће од пуног радног времена, с тим да просјечно радно вријеме не може бити дуже од 40 сати седмично.
2. Ако је уведена прерасподјела радног времена, просјечно радно вријеме током календарске године не може бити дуже од 40 сати седмично.
3. Ако је уведена прерасподјела радног времена, такво радно вријеме не сматра се прековременим радом.
4. Рад у времену између 22,00 часа навече и 6,00 часова сљедећег дана сматра се ноћним радом.

3. Одмори и одсуства**а) Одмори****Члан 23.**

1. Запосленик, који ради пуно радно вријеме, има право на одмор у току радног дана у трајању од најмање 30 минута.
2. Одмор у току радног дана навешће се у уговору о раду, који не може бити на почетку ни на крају радног дана.

3. Дневни одмор између два узастопна радна дана износи најмање 12 сати.

Члан 24.

Запосленик има право на седмични одмор у трајању од најмање 24 часа непрекидно, а ако је неопходно да ради на дан свог седмичног одмора, обезбјеђује му се један слободан дан у периоду одређеном према договору послодавца и запосленика.

Члан 25.

1. У свакој календарској години запосленик има право на плаћени годишњи одмор у трајању од најмање 18 радних дана, а најдуже 30 радних дана.
2. Актом или одлуком послодавца утврдиће се критеријуми трајања годишњег одмора дужег од 18 радних дана.

Члан 26.

1. Запосленик, који се први пут запосли или који има прекид рада између два радна односа дужи од пет дана, стиче право на годишњи одмор након шест мјесеци непрекидног рада.
2. Ако запосленик није стекао право из става 1. овог члана, има право на најмање један дан годишњег одмора за сваки навршени мјесец дана рада, сагласно овом закону и уговору о раду.
3. Одсуство са рада због привремене неспособности за рад, породилског допушта, војне вјежбе и другог одсуства које није условљено вољом запосленика, не сматра се прекидом рада из става 1. овог члана.

Члан 27.

1. У годишњи одмор не урачунава се вријеме привремене неспособности за рад, вријеме празника у које се не ради, као и друго вријеме одсуствовања с рада које се запосленику признаје у стаж осигурања.
2. Ако је рад организован у мање од шест радних дана у седмици, при утврђивању трајања годишњег одмора сматра се да је радно вријеме распоређено на пет радних дана, ако законом или уговором о раду није другачије уређено.

Члан 28.

1. Годишњи одмор може се користити у једном или два дијела.
2. Ако запосленик користи годишњи одмор у два дијела, први дио користи без прекида у трајању од најмање 12 радних дана у току календарске године, а други дио најкасније до 30. јуна наредне године.
3. Запосленик писмено обавјештава послодавца о времену када жели користити годишњи одмор, најмање 30 дана прије кориштења годишњег одмора.
4. Послодавац одобрава кориштење одмора, издавањем рјешења о годишњем одмору.
5. Временске периоде кориштења годишњег одмора одобрава послодавац.
6. Запосленик има право да користи један дан годишњег одмора кад год он то жели, уз обавезу да о томе обавијести послодавца најмање три дана прије његовог кориштења.

Члан 29.

Запосленик се не може одрећи права на годишњи одмор, нити му се може ускратити право на годишњи одмор, а не може му се извршити ни исплата накнаде умјесто неискориштеног годишњег одмора.

б) Одсуства са рада**Члан 30.**

1. Запосленик има право на одсуство са рада уз накнаду плате до пет радних дана у једној календарској години - плаћено одсуство у случају: ступања у брак, порођаја супруге и теже болести или смрти члана ужег домаћинства.
2. Чланом ужег домаћинства, у смислу става 1. овог члана, сматра се: брачни и ванбрачни супружник, дијете (брачно, ванбрачно, усвојено, пасторче и дијете без родитеља узето на издржавање), отац, мајка, очух, маћеха, усвојилац, дјед и бака (по оцу и мајци), брат и сестра.
3. Запосленик може имати право на плаћено одсуство и у другим случајевима и за вријеме утврђено актом послодавца, а посебни случајеви морају бити дефинисани.
4. Изузетно, послодавац је дужан да омогући запосленику одсуство до шест радних дана у једној календарској години, ради задовољавања његових вјерских, односно традицијских или других потреба, с тим да се одсуство од два дана користи уз накнаду плате - плаћено одсуство.
5. Ако запосленик не искористи одсуство из става 4. овог члана, нема право у замјену да искористи неке друге дане као и да тражи новчану накнаду за оне дане које није искористио.

Члан 31.

1. Послодавац може запосленику, на његов захтјев, одобрити одсуство са рада без накнаде плате - неплаћено одсуство, у случајевима и у трајању утврђеном у акту послодавца.
2. За вријеме одсуства из става 1. овог члана, права и обавезе запосленика, који се стичу на раду и по основу рада, мирују.

4. Заштита запосленика**Члан 32.**

1. Послодавац је дужан да омогући запосленику да се упозна са прописима о радним односима и прописима из области заштите на раду у року од 30 дана од дана ступања запосленика на рад.
2. Послодавац је дужан да оспособи запосленика за рад на начин који обезбјеђује заштиту живота и здравља запосленика, те спречава настанак несреће.
3. Послодавац је дужан да обезбједи потребне услове за заштиту на раду којима се обезбјеђује заштита живота и здравље запосленика, као и сваког другог лица са којим дође у додир у току трајања уговора, сагласно закону.

Члан 33.

Запосленик има право да одбије да ради на свом радном мјесту или обавља своје уобичајене дужности ако му непосредно пријети опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мјере заштите на раду и о томе је дужан одмах обавијестити Управни инспекторат и послодавца. У том случају, послодавац може запосленика да распореди на друге послове, док се не потврди да су мјере заштите на раду на задовољавајућем стандарду.

а) Заштита жене и материнства**Члан 34.**

Послодавац не може одбити да запосли жену због њене трудноће или јој због тога стања отказати уговор о раду, или је, осим у случајевима из члана 36. став 1. овог закона, распоредити на друге послове.

Члан 35.

1. Жена за вријеме трудноће, односно дојења дјетета, може бити распоређена на друге послове ако је то у интересу њеног здравственог стања које је утврдио овлаштени лекар.
2. Ако послодавац није у могућности да обезбједи распоређивање жене, у смислу става 1. овог члана, жена има право на одсуство са рада уз накнаду плате.
3. Привремени распоред из става 1. овог члана не може да има за посљедицу смањење плате жене.
4. Жену из става 1. овог члана послодавац може да премјести у друго мјесто рада, само уз њен писмени пристанак.

Члан 36.

1. За вријеме трудноће, порођаја и њега дјетета, жена има право на порођајно одсуство од шест мјесеци непрекидно.
2. На основу налаза овлаштеног љекара, жена може да отпочне порођајно одсуство 28 дана прије порођаја.
3. Жена може користити краће порођајно одсуство, али не краће од 42 дана послје порођаја.

Члан 37.

Отац дјетета може да користи неискориштено право жене из члана 36. став 1. овог закона у случају: смрти мајке дјетета, ако мајка напусти дијете или ако је из оправданих разлога спријечена да користи то право.

Члан 38.

1. Након истека порођајног одсуства, жена са дјететом до једне године живота има право да ради половину пуног радног времена уколико дијете, према налазима овлаштене здравствене институције, захтијева интензивну његу.
2. Право из става 1. овог члана може користити и запосленик - отац дјетета, ако жена за то вријеме ради у пуно радном времену или лице које се брине о дјетету у случају смрти оба родитеља, уколико родитељи напусте дијете или ако нису у стању да се брину о дјетету.

Члан 39.

1. Жена, која након кориштења порођајног одсуства ради пуно радно вријеме, има право да одсуствује са посла једном дневно у трајању од једнога часа ради дојења дјетета, на основу налаза овлаштеног љекара.
2. Право из става 1. овог члана жена може да користи до навршене једне године живота дјетета.
3. Вријеме одсуства из става 1. овог члана рачуна се у пуно радно вријеме.

Члан 40.

Ако жена роди мртво дијете или ако дијете умре прије истека порођајног одсуства, има право да продужи порођајно одсуство за онолико времена колико је, према налазу овлаштеног љекара, потребно да се опорави од порођаја и психичког стања проузрокованог губитком дјетета, а најмање 45 дана од порођаја, односно од смрти дјетета, за које вријеме јој припадају сва права по основу порођајног одсуства.

Члан 41.

1. По истеку порођајног допушта из члана 36. става 1. овога закона, један од родитеља може да одсуствује с рада до три године живота дјетета, ако је то предвиђено актом послодавца.
2. За вријеме одсуствовања са рада, у смислу става 1. овог члана, права и обавезе из радног односа запосленика мирују.

Члан 42.

1. За вријеме кориштења порођајног одсуства, запосленик има право на накнаду на име породилског одсуства, у складу са важећим законом.
2. За вријеме рада са половином пуног радног времена из члана 38. овог закона, запосленик има право да прими накнаду плате за половину пуног радног времена за које не ради, сагласно закону.

Члан 43.

1. Један од родитеља дјетета са тежим сметњама у развоју (теже хендикепираног дјетета) има право да ради половину пуног радног времена, у случају ако се ради о самохраном родитељу, под условом да дијете није смјештено у институцију социјално-здравственог збрињавања, на основу налаза надлежне здравствене институције.
2. Родитељу, који користи право из става 1. овог члана, припада право на накнаду плате, сагласно закону.
3. Родитељу, који користи право из става 1. овог члана, не може се наредити да ради ноћу, прековремено и не може му се промијенити мјесто рада, ако за то није дао свој писмени пристанак.

б) Заштита запосленика привремено или трајно неспособног за рад

Члан 44.

Запосленику који је претрпио повреду на раду или који је оболио од професионалне болести, за вријеме док је привремено неспособан за рад, послодавац не може отказати уговор о раду без обзира да ли има закључен уговор о раду на одређено или неодређено вријеме.

Члан 45.

1. Повреда на раду, болест или професионална болест не могу штетно утицати на остваривање права запосленика из радног односа.
2. Запосленик који је привремено био неспособан за рад због повреде или повреде на раду, болести или професионалне болести, а за кога након лијечења и опоравка надлежна здравствена институција или овлаштени лекар утврди да је способан за рад, има право да се врати на послове на којима је радио прије наступања привремене неспособности за рад или на друге одговарајуће послове.
3. Запосленик је дужан да, у року од три дана од дана наступања неспособности за рад, писмено обавијести послодавца о привременој неспособности за рад, у складу с уговором о раду.

Члан 46.

1. Ако надлежна здравствена институција оцијени да код запосленика постоји смањена радна способност или непосредна опасност од настанка инвалидности, послодавац му је дужан у писменој форми понудити друге послове за које је запосленик способан.
2. Додатно и свеобухватно ће се размотрити могућности запосленика, који је претрпио повреду на раду или оболио од професионалне болести, у погледу одговарајућих облика образовања, обуке и програма усавршавања, који би му омогућили реинтеграцију његове радне способности.

Члан 47.

Послодавац може, само уз претходну сагласност Управног инспектората, отказати уговор о раду запосленику код којег постоји смањена радна способност због повреде на раду, инвалидности или професионалне болести или који је

изложен непосредној опасности од настанка инвалидности или професионалне болести.

5. Плате и накнаде**а) Плате**

Члан 48.

1. Запосленик има право на плату радног мјеста на које је распоређен у складу с уговором о раду, која зависи од сложености послова које обавља, степена стручне спреме, одговорности за извршење послова и других критеријума утврђених одлуком Савјета министара или актом послодавца.
2. Плате се одређују тако што се основ за обрачун плате множи са коефицијентом, те се укупан износ увећава за 0,5% за сваку годину започетог радног стажа, а највише 20%.
3. Плате запосленика, који су буџетски корисници, одређује Савјет министара, а плате осталих запосленика одређују се актом послодавца, ако законом није другачије одређено.
6. Запосленици имају право на додатак на основну плату за:
 - а) прековремени и ноћни рад;
 - б) рад недељом и празником или неким другим даном за који је законом одређено да се не ради.
5. Висину додатка на основну плату из става 4. овога члана за запосленике који су буџетски корисници одређује Савјет министара, а за остале запосленике одређује се актом послодавца, ако законом није другачије одређено.

Члан 49.

1. Законом, актом послодавца или уговором о раду одређују се периоди исплате плате који не могу бити дужи од 30 дана.
2. Приликом исплате плате, послодавац је дужан запосленику уручити писмени обрачун плате.
3. Појединачне исплате плате нису јавне.

б) Накнаде

Члан 50.

1. Запосленик има право на накнаду плате за период у којем не ради због оправданих случајева предвиђених законом и актом послодавца (годишњи одмор, привремена неспособност за рад због болести до 30 дана, порођајно одсуство, плаћено одсуство и слично).
2. Висина накнаде и период из става 1. овог члана за који се накнада исплаћује на терет послодавца, утврђује се актом Савјета министара, законом, актом послодавца или уговором о раду.
3. Запосленик има право на накнаду плате за вријеме прекида рада до којег је дошло због околности за које запосленик није крив.
4. Запосленик има право на накнаду за:
 - а) трошкове превоза на посао и са посла;
 - б) прехрану за вријеме рада;
 - ц) регрес за годишњи одмор;
 - д) случај смрти запосленика или члана његове уже породице;
 - е) трошкове образовања;
 - ф) јубиларне награде;
 - г) отпремнину при одласку у пензију.
5. Запосленик има право на накнаду трошкова у вези са службеним путовањем, као што су: дневнице, трошкови превоза, и слично.

6. Висина накнаде из ст. 3., 4. и 5. овога члана утврђује се актом Савјета министара, актом послодавца или уговором о раду.

Члан 51.

Послодавац не може, без сагласности запосленика или коначне одлуке надлежног суда, своје потраживање према њему наплатити ускраћивањем исплате плате или неког њеног дијела, ускраћивањем исплате накнаде плате или дијела накнаде плате запосленика.

Члан 52.

Највише половина плате или накнаде плате запосленика може се присилно обуставити ради испуњења обавезе судски наређеног издржавања, а за остале обавезе може се присилно обуставити највише једна трећина плате запосленика.

6. Образовање, оспособљавање и усавршавање за рад

Члан 53.

1. Послодавац може, сагласно потребама рада, омогућити запосленику образовање, оспособљавање и усавршавање за рад.
2. Запосленик је обавезан, сагласно својим способностима и потребама рада, образовати се, оспособљавати и усавршавати за рад, на начин како то послодавац сматра неопходним за обављање његових задатака на задовољавајућем стандарду.
3. Послодавац је обавезан, приликом промјена или увођења новог начина или организовања рада, омогућити запосленику образовање, оспособљавање или усавршавање за рад које сматра неопходним за обављање његових задатака на задовољавајућем стандарду.
4. Начин стручног образовања, оспособљавања и усавршавања за рад запосленика, вријеме трајања, накнада, обавезе запосленика као и остала питања, утврђују се актом послодавца.

7. Приправници

Члан 54.

1. Одредбе овог закона, које се односе на пријем запосленика у радни однос, примјењују се и на пријем приправника.
2. Након спроведене процедуре пријема приправника, послодавац закључује уговор о раду са приправником.
3. Уговор о раду са приправником закључује се на одређено вријеме, а најдуже годину дана осим ако законом није другачије регулисано.
4. Права, обавезе и одговорности приправника утврдиће се актом послодавца или уговором о раду између послодавца и приправника.

8. Волонтерски рад

Члан 55.

1. Ако је стручни испит или радно искуство утврђено законом или Правилником о радним односима, или другим правилником, услов за обављање послова одређеног занимања, послодавац може лице које заврши школовање за такво занимање примити на стручно оспособљавање за самосталан рад, без заснивања радног односа (волонтерски рад).
2. Период волонтерског рада из става 1. овог члана рачуна се у приправнички стаж и у радно искуство као услов за рад на одређеним пословима.
3. Волонтерски рад из става 1. овог члана може трајати најдуже годину дана.

4. Уговор о волонтерском раду закључује се у писменој форми.

5. Начин и трајање волонтерског рада уређује се Правилником.

6. Лицу, за вријеме обављања волонтерског рада, обезбјеђује се одмор током рада под истим условима као и за запосленика у радном односу и права по основу осигурања за случај повреде на раду и професионалне болести, сагласно прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

9. Стручни испит

Члан 56.

1. Запосленик који има високу, вишу или средњу стручну спрему и којем је послодавац дужан понудити уговор о раду на неодређено вријеме, у складу са чланом 103. став 2. овога закона, а који нема положен стручни управни испит, дужан га је положити у року од шест мјесеци од дана закључења уговора о раду.
2. Запосленику који не положи стручни управни испит у року из претходног става, престаје уговор о раду.
3. Начин полагања стручног управног испита утврђује се одлуком Савјета министара Босне и Херцеговине.

10. Изуми и техничка унапређења запосленика

Члан 57.

1. Запосленик је дужан да обавијести послодавца о изуму, односно техничком унапређењу или другом открићу, које је остварио на раду или у вези са радом, и понуди му да то откупи у складу са правом пречег откупа осим ако уговором о раду није другачије одређено.
2. Ако послодавац не понуди откуп изума у року од 60 дана или ако не да изјаву да нема интереса за изум, запосленик може слободно располагати са изумом уз услов да изум чува као пословну тајну у том периоду и током преговора са послодавцем.

11. Забрана такмичења запосленика са послодавцем

Члан 58.

1. Послодавац и запосленик могу закључити уговор којим се запосленик обавезује да не може, без одобрења послодавца, за свој или туђи рачун склапати послове из дјелатности коју обавља послодавац.
2. Послодавац и запосленик могу уговорити да се одређено вријеме, након престанка уговора о раду, а најдуже двије године од дана престанка тог уговора, запосленик не може запослити код другог лица које је у тржишној утакмици са послодавцем и да не може, за свој или за рачун трећег лица, склапати послове којима се такмичи са послодавцем.
3. Уговор из става 1. овог члана може бити саставни дио уговора о раду.

Члан 59.

1. Уговорена забрана такмичења обавезује запосленика само ако је уговором послодавац преузео обавезу да ће запосленику за вријеме трајања забране исплаћивати накнаду најмање у износу половине просјечне плате исплаћене запосленику у периоду од три мјесеца прије престанка уговора о раду.
2. Накнаду из става 1. овог члана послодавац је дужан исплатити запосленику крајем сваког календарског мјесеца.
3. Висина накнаде из става 1. овог члана усклађује се на начин и под условима утврђеним законом или уговором о раду.

12. Дисциплинска одговорност**а) Повреде службене дужности**

Члан 60.

1. Запосленик ће дисциплински одговорати за повреду једне или више службених дужности прописаних овим законом, када је повреда резултат његове властите кривице.
2. Повреде службених дужности могу да буду теже и лакше.
3. Теже повреде службених дужности су:
 - а) вршење радње која је дефинисана као кривично дјело против службене дужности, или друго кривично дјело, односно прекршај, којим се наноси штета угледу послодавца, што чини запосленика неподобним за рад код послодавца;
 - б) одавање државне, војне и службене тајне, односно повреда прописа о чувању тих тајни;
 - ц) злоупотреба или прекорачење службених овлашћења;
 - д) неизвршавање или несавјесно и немарно вршење повјерених послова;
 - е) бављење дјелатностима којима се онемогућава или отежава грађанима или другим лицима да остварују своја права код послодавца;
 - ф) бављење дјелатностима или радом који је директно или индиректно у супротности са интересима послодавца;
 - г) проузроковање послодавцу веће материјалне штете на имовини или активи намјерно или из крајње непажње,
 - х) неоправдан изостанак с посла више од два дана у мјесецу;
 - и) кршење правила радне дисциплине;
 - ј) неблаговремено и неуредно извршавање повјерених послова;
 - к) непримјерено понашање према грађанима, сарадницима и другим лицима у вршењу службене дужности;
 - л) свака друга повреда која се посебним законом утврди као тежа повреда.
4. Правилником о дисциплинској и материјалној одговорности запосленика (у даљем тексту: Правилник о дисциплинској одговорности) утврђују се лакше повреде службене дужности.
5. Одговорност за извршење кривичног дјела, односно прекршаја, не искључује дисциплинску и материјалну одговорност запосленика, под условом да такво дјело истовремено представља и повреду службене дужности.
6. Правилник из става 4. овог члана доноси Савјет министара за буџетске кориснике, а послодавац за остале запосленике.

б) Дисциплински поступак

Члан 61.

1. Сваки запосленик може послодавцу поднијети дисциплинску пријаву, против било којег запосленика, како би иницирао дисциплински поступак. Пријава мора бити потписна, образложена и, по могућности, поткријељена доказима.
2. На основу поднесене пријаве, послодавац или лице које он одреди одлучује о покретању дисциплинског поступка против запосленика.
3. Покретање дисциплинског поступка за лакшу повреду службене дужности застаријева за шест мјесеци од дана чињења, односно сазнања за повреду и учиниоца, а за

тежу повреду службене дужности за 12 мјесеци од дана чињења, односно сазнања за повреду, односно учиниоца.

4. Првостепену дисциплинску комисију именује послодавац, на одређени период, који не може бити дужи од четири године, а она се састоји од предсједника и два члана и исто толико замјеника. Послодавац не може бити у дисциплинској комисији.
5. Првостепена дисциплинска комисија спроводи дисциплински поступак на начин и у складу са поступком регулисаним Правилником о дисциплинској одговорности из става 4. члана 59. овог закона. Комисија изриче дисциплинске казне прописане Правилником о дисциплинској одговорности.
6. Сви дисциплински поступци морају бити правични и транспарентни. У току цијелог дисциплинског поступка, запосленик има права која су му загарантована подзаконским актом из става 6. члана 59. овог закона и става 6. овог члана, а нарочито право:
 - а) да буде благовремено обавијештен о наводима о повреди службене дужности, те доказима који то поткрепљују као и право на писмени одговор или усмену изјаву која ће се онда писмено евидентирати;
 - б) на правично и јавно саслушање у разумном року пред тијелима која се успостављају овим законом. Јавност може бити искључена из цијелог или дијела саслушања у интересу морала, јавног реда или националне сигурности у демократском друштву, када су у питању интереси малољетника или ако то захтијева заштита приватног живота странака, или јавност може бити искључена до неопходне мјере у посебним околностима када би јавно саслушање сметало интересима правде према мишљењу тијела утврђених овим законом;
 - ц) на привилегију против самоинкриминисања и појављивања на сваком саслушању и право одбране против оптужби преко правног заступника по свом избору;
 - д) на јавно изрицање одлуке;
 - е) на жалбу против сваке штетне одлуке дисциплинске комисије установљене према овом закону.

ц) Дисциплинске казне

Члан 62.

1. Због повреде службене дужности, запосленику се могу изрећи сљедеће дисциплинске казне:
 - а) писмена опомена; писмени укор;
 - б) казнена суспензија са радног мјеста и плате у периоду од два дана до тридесет дана;
 - ц) деградирање на ниже радно мјесто;
 - д) престанак радног односа.
2. За лакшу повреду службене дужности запосленику се може изрећи дисциплинска казна: писмена опомена или писмени укор, а за тежу повреду службене дужности из члана 59. став 3. овог закона и Правилника о дисциплинској одговорности запосленику се може изрећи дисциплинска казна: суспензија са радног мјеста и плате у трајању од два дана до тридесет дана, деградирање на ниже радно мјесто или престанак радног односа.

Члан 63.

1. Запосленик, против којег је покренут дисциплински поступак због теже повреде службене дужности, може се суспендовати до коначности дисциплинског поступка., што у сваком конкретном случају цијени послодавац.
2. Одлуку о суспензији доноси послодавац.

3. За вријеме суспензије запосленик има право на 70% плате коју је остварио у мјесецу који је претходио суспензији.
4. Ако запосленику буде изречена дисциплинска казна за лакшу повреду службене дужности, или буде ослобођен, има право на разлику до пуног износа плаће из става 3. овог члана.
5. Против одлуке о суспензији запосленик има право жалбе другостепеној дисциплинској комисији у року од 8 дана од дана пријема одлуке.
6. Жалба уложена на одлуку о суспензији не одгађа извршење одлуке о суспензији.

Члан 64.

1. Против одлуке првостепене дисциплинске комисије запосленик и послодавац имају право да уложе жалбу другостепеној дисциплинској комисији у року од осам дана од дана пријема одлуке.
2. Другостепену дисциплинску комисију именује послодавац, а састоји се од предсједника и четири члана и исто толико замјеника. Послодавац не може бити у другостепеној дисциплинској комисији.
3. Мандат комисије из претходног става не може бити дужи од четири године.
4. Другостепена дисциплинска комисија спроводи поступак и доноси одлуку у складу с Правилником о дисциплинској одговорности.
5. Послодавац извршава коначне одлуке дисциплинске комисије.

Члан 65.

1. Сви покренути дисциплински поступци обустављају се у случају ако је против запосленика покренут кривични поступак због истих разлога.
2. У случају да запосленик буде ослобођен оптужби, биће враћен на своје радно мјесто и његов лични досје не смије садржавати никакву информацију о кривичном поступку или релевантној превентивној суспензији.
3. У случају да оптужбе буду одбачене против запосленика, послодавац може покренути дисциплински поступак због истих чињеница, у складу са чланом 61. овог закона.

Члан 66.

1. Кад се покрене поступак из члана 65. овог закона, послодавац запосленика одмах суспендује са дужности у случају ако је:
 - а) покренут кривични поступак против запосленика за дјело учињено на дужности;
 - б) запосленик у притвору.
2. Када се покрене поступак из члана 65. овог закона, послодавац може суспендовати запосленика са дужности у случају, ако је:
 - а) кривични поступак покренут против запосленика за дјело за које је предвиђена казна затвора у трајању од најмање пет година; или
 - б) запосленик ухваћен у чињењу кривичног дјела за које је предвиђена казна затвора у трајању од најмање пет година.
3. У случају суспензије, запосленик прима 60% плате, коју је остварио у мјесецу који је претходио суспензији.

13. Накнада штете

Члан 67.

1. Запосленик, који на раду или у вези са радом намјерно или крајном непажњом проузрокује штету послодавцу, дужан је да ту штету надокнади.

2. Ако штету проузрокује више запосленика, сваки запосленик одговара за дио штете коју је проузроковао.
3. Ако се за сваког запосленика не може утврдити дио штете коју је он проузроковао, сматра се да су сви запосленици подједнако одговорни и штету накнађују у једнаким дијеловима.
4. Ако је више запосленика проузроковало штету кривичним дјелом са умишљајем, за штету одговарају солидарно.

Члан 68.

1. Ако се накнада штете не може утврдити у тачном износу или би утврђивање њеног износа проузроковало несразмјерне трошкове, Правилником о дисциплинској одговорности може се предвидјети да се висина накнаде штете утврђује у паушалном износу, као и начин утврђивања паушалног износа и орган који ту висину утврђује и друга питања у вези са овом накнадом.
2. Ако је проузрокована штета много већа од утврђеног паушалног износа накнадне штете, послодавац може захтијевати накнаду у висини стварно проузроковане штете.

Члан 69.

Запосленик, који на раду или везано за рад, намјерно или из крајње непажње нанесе штету трећем лицу и ако је штету накнадио послодавац, обавезан је накнадити послодавцу износ накнаде који је исплаћен трећем лицу.

Члан 70.

1. Висину причињене штете, околности под којим је она настала, намјеру или крајњу непажњу запосленика који је причинио штету, као и остале околности, утврђује првостепена комисија за штете.
2. Првостепену комисију за штете именује послодавац на мандатни период не дужи од четири године, а она се састоји од предсједника и два члана и исто толико замјеника.
3. Против одлуке првостепене комисије за штете, запосленик и послодавац имају право да уложе жалбу другостепеној комисији за штете.
4. Другостепену комисију за штете именује послодавац на мандатни период који не може бити дужи од четири године, а састоји се од предсједника и четири члана и исто толико замјеника.
5. Начин и поступак рада првостепене и другостепене комисије за штете, доношење одлуке, извршење одлуке, услови смањења или ослобађања запосленика од обавезе накнаде проузроковане штете и остало, регулисаће се Правилником о дисциплинској одговорности.
6. Ако запосленик претрпи штету на раду или у вези са радом, послодавац је дужан запосленику накнадити штету по општим прописима облигационог права.

14. Престанак уговора о раду

а) Начин престанка уговора о раду

Члан 71.

1. Уговор о раду престаје:
 - а) писменим споразумом између послодавца и запосленика;
 - б) кад запосленик наврши 65 година живота и 20 година стажа осигурања или 40 година стажа осигурања, независно од година живота;
 - ц) даном достављања правоснажног рјешења од стране надлежног органа о утврђивању губитка потпуне неспособности за рад;

- д) отказом послодавца, односно запосленика;
- е) истеком времена на које је склопљен уговор о раду на одређено вријеме;
- ф) ако запосленик буде осуђен на издржавање казне затвора у трајању дужем од три мјесеца - даном ступања на издржавање казне затвора;
- г) ако запосленику буде изречена мјера безбједности, васпитна или заштитна мјера у трајању дужем од три мјесеца - почетком примјене те мјере;
- х) коначном одлуком дисциплинске комисије, којом је изречена мјера престанак радног односа;
- и) одлуком Суда Босне и Херцеговине која има за посљедицу престанак радног односа;
- ј) у случају вишка радне снаге;
- к) у случају неоправданог изостанка са посла дужег од пет радних дана;
- л) ако запосленик не положи стручни испит у утврђеном року;
- м) ако запосленик не задовољи на пробном раду;
- н) ако се утврди да је запосленик приликом заснивања радног односа доставио кривотворене документе.

2. Запосленик прекида радни однос:

- а) од тренутка када је потврђен као кандидат за јавну дужност за коју се избор врши директно или индиректно у било којем законодавном органу власти и на било којем нивоу власти,
- б) од тренутка када је именован на дужност у било којем извршном органу власти на било којем нивоу власти.

б) Отказ уговора о раду

Члан 72.

1. Послодавац може отказати уговор о раду запосленику уз прописани отказни рок, у случају:
 - а) престанка потребе за обављањем одређеног посла због економских, техничких или организационих разлога; или
 - б) када запосленик није у могућности да извршава своје обавезе из уговора о раду.
2. Отказ због настанка околности из става 1. овог члана могућ је само ако послодавац, имајући у виду величину, капацитет и економску ситуацију послодавца и радне способности запосленика, не може запосленика распоредити на друго радно мјесто или га не може образовати, односно оспособити за рад на другим пословима.

Члан 73.

1. Послодавац може отказати уговор о раду запосленику, без обавезе поштивања отказног рока, у случају када је запосленик одговоран за тежи преступ, или за тежу повреду службене дужности, односно ако су испуњени услови из члана 95. став 4. овог закона, или повреду радних обавеза из уговора о раду, које су такве природе да не би било основано очекивати од запосленика да настави радни однос.
2. Уговор о раду не може се отказати запосленику без претходног писменог упозорења запосленику.
3. Писмено упозорење запосленику садржи опис преступа или повреде радне обавезе за које се запосленик сматра одговорним и изјаву о намјери да се откаже уговор о раду без давања предвиђеног отказног рока за случај да се такав преступ или повреда радне обавезе из уговора о раду понови.

4. Колективним уговором или Правилником о раду могу се утврдити врсте преступа или повреда радних обавеза из ст. 1. и 2. овог члана.

Члан 74.

1. Запосленик може отказати уговор о раду без давања предвиђеног отказног рока у случају да је послодавац одговоран за преступ или повреду обавеза из уговора о раду, а који су такве природе да не би било основано очекивати од запосленика да настави радни однос код послодавца.
2. У случају отказивања уговора о раду из става 1. овог члана запосленик има сва права у складу са законом, као да је уговор незаконито отказан од стране послодавца.

Члан 75.

Уговор о раду, у случају из члана 72. и члана 73. овог закона, може се отказати у року од 15 дана од дана сазнања за чињеницу због које се даје отказ, односно од дана пријема претходног писменог упозорења.

Члан 76.

Ако послодавац отказује уговор о раду због понашања или рада запосленика, обавезан је да омогући запосленику да изнесе своју одбрану.

Члан 77.

У случају отказивања уговора о раду, у смислу члана 72. ст. 1. и 2. овог закона, послодавац је дужан, у случају спора пред Судом Босне и Херцеговине, да докаже постојање разлога за отказ.

ц) Форма и трајање отказног рока

Члан 78.

1. Отказ се даје у писменој форми, а може га дати послодавац и запосленик.
2. Послодавац је обавезан, у писменој форми, образложити отказ запосленику.
3. Отказ се доставља запосленику, односно послодавцу којем се отказује.

Члан 79.

1. Отказни рок не може бити краћи од 15 дана у случају да запосленик отказује уговор о раду, ни краћи од 30 дана у случају да послодавац отказује уговор о раду.
2. Отказни рок почиње да тече од дана уручења отказа запосленику, односно послодавцу.
3. Актом послодавца може се утврдити дуже трајање отказног рока.
4. У случају да је запосленик затечен у вршењу кривичног дјела, послодавац му може одмах отказати уговор о раду.

Члан 80.

1. Ако запосленик, на захтјев послодавца, престане са радом прије истека прописаног отказног рока, послодавац је обавезан да му исплати накнаду плате и призна сва остала права као да је радио до истека отказног рока.
2. Ако Суд Босне и Херцеговине утврди да је отказ незаконит, може послодавца обавезати да:
 - а) врати запосленика на посао, на његов захтјев, на послове на којима је радио или друге одговарајуће послове и исплати му накнаду плате у висини плате коју би запосленик остварио да је радио и надокнади му штету; или
 - б) исплати запосленику:
 - накнаду плате у висини плате коју би запосленик остварио да је радио;

- накнаду на име претрпљене штете;
- отпремнину на коју запосленик има право у складу са актом послодавца или уговором о раду;
- друге накнаде на које запосленик има право у складу са актом послодавца, или уговором о раду.

2. Запосленик који оспорава отказивање уговора о раду може тражити да Суд Босне и Херцеговине донесе привремену мјеру о његовом враћању на рад, до окончања судског спора.

д) Отказ са понудом измијењеног уговора о раду

Члан 81.

1. Одредбе овог закона, које се односе на отказ, примјењују се и у случају када послодавац откаже уговор и истовремено понуди запосленику закључивање уговора о раду под измијењеним условима.
2. Ако запосленик прихвати понуду послодавца из става 1. овог члана, задржава право да пред Судом Босне и Херцеговине оспорава допуштено такве измјене уговора.

15. Права и обавезе из радног односа запосленика

а) Одлучивање о правима и обавезама из радног односа

Члан 82.

1. Запосленик има сва права и обавезе из радног односа утврђене овим законом, одлуком Савјета министара, колективним уговором, правилником или другим актом послодавца или колективном уговору, у складу са законом.
2. О правима и обавезама запосленика из претходног става одлучује послодавац или друго овлаштено лице, односно орган, у складу са законом и актима послодавца.

б) Заштита права из радног односа

Члан 83.

1. Запосленик, који сматра да му је послодавац повриједио неко право из радног односа, може захтијевати од послодавца остваривање тог права.
2. Послодавац је обавезан ријешити захтјев писмено, у року од 30 дана од дана када је захтјев поднесен.
3. Подношење захтјева из става 1. овог члана не спречава запосленика да тражи заштиту повријеђеног права пред Судом Босне и Херцеговине.
4. Запосленик може поднијети тужбу пред Судом Босне и Херцеговине због повреде права из радног односа, као и у случају да послодавац није ријешити захтјев у року из става 2. овог члана.
5. Застарјелост наступа у року од једне године од дана доставе одлуке којом је повријеђено његово право, односно од дана сазнања за повреду права из радног односа.

Члан 84.

1. Рјешавање насталог радног спора странке у спору могу споразумно повјерити арбитражи.
2. Законом, актом послодавца, односно споразумом уређује се састав, поступак и друга питања значајна за рад арбитраже.

Члан 85.

1. У случају промјене послодавца или његовог правног положаја, уговори о раду се преносе на новог послодавца, уз сагласност запосленика.
2. Нови послодавац и запосленик могу отказати уговор на начин и у роковима утврђеним овим законом, актом

послодавца или уговором о раду закљученом са претходним послодавцем.

Члан 86.

Апсолутна застара потраживања из радног односа је три године од дана настанка потраживања.

16. Стављање запосленика на располагање

Члан 87.

1. Запосленик може бити стављен на располагање у случају укидања послодавца или у случају када се Правилником послодавца, из било којих разлога, укине радно мјесто, и у другим случајевима одређеним законом.
2. Ако други послодавац преузима послове укинутог послодавца, преузима запосленике од укинутог послодавца са даном доношења одлуке о укидању и распоређује их на радна мјеста која одговарају њиховој стручној спреми.
3. Ако је Правилником послодавца укинуто радно мјесто, запосленик који је радио на том радном мјесту, без јавног огласа се поставља на друго упражњено радно мјесто које одговара његовој стручној спреми код другог послодавца на истом нивоу.

Члан 88.

1. Запосленик који не буде постављен на друго радно мјесто, у складу са чланом 87. став 2. и 3. овога закона, ставља се на располагање на вријеме од:
 - а) два мјесеца, до навршених 15 година радног стажа; четири мјесеца, до навршених од 15 до 25 година радног стажа
 - б) шест мјесеци, преко навршених 25 година радног стажа.
2. Одлуку о стављању запосленика на располагање доноси послодавац.
3. За вријеме трајања располагања запосленик има право на плату у висини коју би остварио као да ради код послодавца.
4. Ако запосленик на располагању не буде преузет од другог послодавца, у смислу члана 87. став 1, или ако не буде постављен на упражњено радно мјесто код другог послодавца, у смислу члана 87. став 2. овог закона, престаје му радни однос, уз отказни рок од 15 дана.
5. Вријеме проведено на располагању и отказном року сматра се као вријеме проведено у радном односу.

17. Правилник о раду

Члан 89.

1. Послодавац доноси Правилник о раду, којим се уређују плате, организација рада и друга питања значајна за запосленика и послодавца, у складу са законом.
2. О доношењу Правилника о раду послодавац се консултује са синдикатом.
3. Правилник из става 1. овог члана објављује се на огласној табли послодавца.

18. Колективни уговор

Члан 90.

1. Колективни уговор може се закључити за одређену дјелатност једног или више послодавца или удружење послодавца.
2. На страни запосленика код закључивања колективног уговора може бити синдикат, или више синдиката, а на страни послодавца може бити један или више послодавца или удружење послодавца.

3. Ако је у преговарању и закључивању колективног уговора заступљено више синдиката, односно више послодаваца или удружење послодаваца, о закључивању колективног уговора могу преговарати само они синдикати, односно послодавци, који имају пуномоћ од сваког појединачног синдиката, односно послодавца, у складу са њиховим статутом.
4. Колективни уговор закључује се у писменој форми.

Члан 91.

1. Колективним уговором уређују се права и обавезе страна које су га закључиле, те права и обавезе из радног односа, или у вези са радним односом, у складу са законом и другим прописима.
2. Колективним уговором уређују се правила о поступку колективног преговарања.
3. Колективни уговор обавезан је за стране које су га закључиле или које су му накнадно приступиле.
4. Измјене и допуне колективног уговора врше се на начин и по поступку утврђеном за његово доношење.
5. Колективни уговор се доставља Савјету министара и Управном инспекторату.

19. Репрезентативни синдикат

Члан 92.

1. "Репрезентативни синдикат" означава синдикат регистрован на нивоу Босне и Херцеговине, или два и више синдиката који заједнички наступају, чије чланство чини већина запосленика једног послодавца у сједишту послодавца.
2. Репрезентативни синдикат може заступати запосленике једног или више послодаваца.

Члан 93.

1. Савјет министара потврђује репрезентативни синдикат на приједлог Министарства правде Босне и Херцеговине.
3. Против потврде или одбијања потврде репрезентативног синдиката може се уложити жалба Суду Босне и Херцеговине.

Члан 94.

1. Репрезентативни синдикат запосленика, у складу са законом, има право да:
- буде консултован прије доношења општег акта који се тиче радног статуса и плата његових чланова;
 - прати да ли послодавац поступа у складу са овим законом и другим прописом који се тиче радних односа;
 - пријави сваку повреду прописа из претходне тачке Управном инспекторату;
 - помаже и заступа запосленика на његов захтјев у случајевима повреде његових права или дисциплинског поступка или поступка за накнаду штете.
2. Права и обавезе, предлагање, избор, мандат и смјешњавање представника синдиката и остало, уређују се подзаконским актима.

20. Штрајк

Члан 95.

Сваки репрезентативни синдикат има право, у складу са законом о штрајку и другим прописима који су на снази, позвати на штрајк и спровести га с циљем заштите и остваривања економских и социјалних права и интереса запосленика ако:

- је спорно питање упућено послодавцу;

- је истекао рок од 15 дана од дана када је спорно питање упућено послодавцу;
- до тога дана није дошло до рјешавања спорног питања;
- је послодавцу дата писмено обавјештење о почетку штрајка, најкасније 48 часова унапријед.

Члан 96.

1. Изузетно од члана 95. овог закона, запосленик не може учествовати у штрајку ако:
- се ради о запосленику са којим је постигнут споразум да се спорно питање ријешити арбитражом;
 - се ради о запосленику који је запослен у основним службама или служби одржавања.
2. Послодавац одређује своје основне службе и службе одржавања након консултације са репрезентативним синдикатима.

Члан 97.

1. Учествовањем у штрајку, у смислу члана 95. овог закона, запосленик не врши повреду службене дужности.
2. Запосленик не може бити стављен у неповољнији положај од других запосленика због организовања или учествовања у штрајку, у смислу члана 95. овог закона.
3. Запосленик не може бити ни на који начин присиљаван да учествује у штрајку.
4. Ако се запосленик понаша супротно члану 96 став 1. овог закона или ако за вријеме штрајка, организованог у складу с чланом 95. овога закона, намјерно или крајном непажњом нанесе штету послодавцу, чини тежу повреду службене дужности и на основу тога му се може дати отказ уговора о раду, без поштивања отказног рока у складу с овим законом, а послодавцу је дужан намирити проузроковану штету у цијелокупном износу.

IV - НАДЗОР НАД ПРИМЈЕНОМ ПРОПИСА О РАДУ

Члан 98.

1. Управни надзор и инспекцију над примјеном овог закона и на основу њега донесених прописа и аката врши Управни инспекторат.
2. Одлуке Управног инспектората доносе се самостално.

Члан 99.

Запосленик, послодавац или репрезентативни синдикат могу захтијевати управни надзор и инспекцију од стране Управног инспектората.

Члан 100.

1. Управни инспекторат може:
- вршити преглед општих и појединачних аката, евиденцију и другу документацију;
 - саслушати и узети изјаве запосленика, послодавца или представника репрезентативног синдиката;
 - извршити контролу радног мјеста и других просторија послодавца;
 - узети узорке робе и других ствари ради анализе, експертизе и слично;
 - предузети и друге мјере и радње предвиђене законом.
2. О извршеном прегледу Управни инспекторат сачињава записник, и на основу њега доноси рјешење.
3. Против рјешења Управног инспектората послодавац и запосленик могу уложити жалбу Министарству правде Босне и Херцеговине у року од 15 дана од пријема рјешења.

5. Одлука Министарства из претходног става је коначна и обавезујућа, али против ње се може поднијети тужба Управном одјељењу Суда Босне и Херцеговине.

Члан 101.

1. Управни инспекторат обавијестиће послодавца и запосленика о свакој повреди прописа донесених на основу овог закона.
2. Управни инспекторат може дати послодавцу и запосленику препоруке за исправљање повреде из става 1. овог закона.
3. Ако послодавац или запосленик не исправи повреду, Управни инспекторат има право да покрене судски поступак код Управног одјељења Суда Босне и Херцеговине, или надлежне институције или органа.

V - КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 102.

1. Ако законом није другачије прописано, новчаном казном у износу од 600 КМ до 1500 КМ казниће се послодавац за прекршај, ако:
 - а) ставља у неповољнији положај лице које тражи запослење код послодавца, од запосленика (члан 6);
 - б) прими у радни однос лице, супротно утврђеној процедури или општим и посебним условима и ограничењима (члан 8, 10, и 11);
 - ц) закључи уговор о раду, који не садржи податке прописане у члану 12. овог закона;
 - д) упути запосленика на рад у иностранство без прописаних услова (члан 13);
 - е) од запосленика тражи податке који нису у непосредној вези са радним односом (члан 14);
 - ф) поступа супротно члану 15. овог закона;
 - г) склопи уговор о раду са запослеником у којем је пуно радно вријеме уговорено у трајању дужем од 40 часова седмично (члан 19);
 - х) уведе прековремени рад када то није дозвољено, или не обавијести надлежни орган о увођењу прековременог рада (члан 21);
 - и) запосленику не омогући право кориштења годишњег одмора, или му плати накнаду на име неискоришћеног годишњег одмора (члан 29);
 - ј) не поштује утврђена права жене за вријеме трудноће и породилског допушта (члан од 34. до 43.);
 - к) откаже запосленику уговор о раду супротно члану 44. овог закона;
 - л) не врати запосленика на послове на којима је радио прије наступања неспособности за рад или на друге одговарајуће послове (члан 45. став 2);
 - м) запосленику не понуди друге послове (члан 46. став 1);
 - н) откаже уговор о раду запосленику супротно члану 47. овог закона;
 - о) поступи супротно члану 52. овог закона;
 - п) закључи уговор о раду са приправником на период дужи од једне године (члан 54);
 - р) уговор о волонтерском раду не закључи у писаној форми (члан 55.);
 - с) донесе одлуку о престанку радног односа запосленика супротно члану 71. и 88.;
 - ш) не омогући запосленику да изнесе своју одбрану (члан 76.);

- т) не уручи отказ запосленику у писменој форми (члан 78.);

- у) запосленику откаже уговор о раду без прописаног отказног рока (члан 79.);

- в) не испуни обавезе према запосленику из члана 80. став 1. овог закона;

- з) запосленику онемогући право на штрајк (члан 95.);

- ж) запосленика стави у неповољнији положај због организовања или учешћа у штрајку (члан 97. став 2.).

2. Ако законом није другачије прописано, новчаном казном у износу од 300 КМ до 800 КМ казниће се одговорно лице код послодавца, ако учини прекршај из става 1. овог члана.

VI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 103.

1. У року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона:
 - а) сви послодавци дужни су да обезбиједе да се њиховим правилницима не утврђују неповољнији услови под којима се заснива радни однос од услова предвиђених овим законом;
 - б) сви послодавци, који нису набројани у члану 4. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине, у својим правилницима су дужни утврдити радна мјеста на којима ће запослити запосленике.
2. У року од 90 дана ступања на снагу овог закона:
 - а) сваки послодавац дужан је да понуди запосленику закључивање уговора о раду под условима који не могу бити неповољнији од услова под којима је радни однос заснован, осим ако одредбама овог закона нека питања нису другачије уређена;
 - б) сви послодавци који нису набројани у члану 4. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ће нарочито понудити уговор:
 - 1) на неодређено вријеме запосленику који се налази на радном мјесту утврђеном у ставу 1. тачка б) овог члана,
 - 2) на одређено вријеме, у складу са овим законом, запосленику који се налази на радном мјесту из става 1. тачка б) овог члана, а тренутно је запослен по уговору о раду на одређено вријеме, а ако је такав запосленик у непрекидном радном односу по уговору о раду на одређено вријеме који траје дуже од двије године код послодавца, послодавац ће му понудити уговор о раду на неодређено вријеме,
 - 3) на одређено вријеме, у складу са овим законом, запосленику који се налази на радном мјесту из става 1. тачка б) овог закона, а тренутно обавља послове по уговору о обављању повремених и привремених послова у непрекидном трајању дуже од двије године код послодавца, послодавац ће му понудити уговор о раду на неодређено вријеме.
3. На раднике који обављају послове према уговору о пружању услуга овај закон неће имати утицаја.
4. Ако запосленик не прихвати понуду послодавца да закључи уговор о раду, престаје му радни однос у року од 30 дана од дана доставе уговора о раду на закључивање.
5. Запосленицима који се појављују као вишак, откажује се уговор о раду у складу са одредбама овог закона.

6. Ако запосленик прихвати понуду послодавца, а сматра да уговор који му је понудио послодавац није у складу са ставом 2. овог члана, може пред Судом Босне и Херцеговине да оспори ваљаност понуде послодавца у року од тридесет дана од дана прихваћања понуде.

Члан 104.

1. Док се здравствена заштита запосленика не уреди законима Босне и Херцеговине, закони и други прописи Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине, којима је прописана социјална заштита запосленика, примјењују се и на запосленике код послодавца на које се односи овај закон, према мјесту пребивалишта запосленика.
2. Друга питања која су везана за радни однос и уговор о раду (радна књижица и остало), а која нису регулисана овим законом, Министарство ће уредити подзаконским актом.

Члан 105.

3. Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".
4. Даном ступања на снагу овог закона, престаје да важи Закон о основним правима из радног односа ("Службени лист РБиХ", бр. 2/92 и 13/94), Закон о радним односима ("Службени лист СРБиХ", број 20/90), те сви подзаконски акти донесени на основу наведених закона.

ПС БиХ број 41/04
26. априла 2004. године
Сарајево

Предсједавајући Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ Мартин Рагуџ, с. р.	Предсједавајући Дома народа Парламентарне скупштине БиХ Мустафа Памук, с. р.

Na основу члана IV. 4. а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине, на сједници Представничког дома, одржаној 14. априла 2004. године, и сједници Дома народа, одржаној 26. априла 2004. године, усвојила је

ZAKON

O RADU U INSTITUCIJAMA BOSNE I HERCEGOVINE

I - OSNOVNE ODREDBE

Члан 1.

1. Овим законом уређују се права, обавезе, одговорност, плаће и друге накнаде, као и друга питања из уговора о раду.
2. Овим законом регулира се радни однос:
 - a) запосленика у институцијама Босне и Херцеговине и њеним органима који нису државни службеници;
 - b) запосленика у институцијама Босне и Херцеговине који су изричито изузети из Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 19/02 и 35/03);
 - c) запосленика који су запослени у јавним предузећима Босне и Херцеговине, удружењима и фондацијама Босне и Херцеговине, међународним корпорацијама и другим институцијама за обављање додатних надлежности у Босни и Херцеговини, ако другим законом није другачије одређено.

3. Овај закон примјењује се и на државне службенике, уколико није у супротности са Законом о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине.

Члан 2.

Изрази који се користе у овом закону имају слjedeће значење:

- a) послодавац - институције Босне и Херцеговине и њени органи и друга правна лица и друге институције наведене у члану 1. ставу 2. овог закона, које запошљавају одређено лице на основу уговора о раду;
- b) запосленик - физичко лице, које је запослено код послодавца на основу уговора о раду;
- c) уговор о раду - писмени уговор између послодавца и запосленика у којем се наводе услови запосленја, права, обавезе и остала питања која проишљају из радног односа, у складу с одредбама овог закона и опћег акта послодавца;
- d) приправник - лице запослено први пут у професији за коју је образовано, у циљу стручне обуке или самосталног рада.

Члан 3.

1. Зaposlenici имају право, по свом слободном избору, организовати синдикат, у њега се учланити, тј. удруживати у сложене облике, бирати своје репрезентативне органе, сагласно закону, статуту, или правилима тога синдиката.
2. Синдикат се може основати без икаквог претходног одобрења.
3. Зaposlenik не може бити стављен у неповољнији положај због чланства или нечланства у синдикату.

Члан 4.

1. Послодавцима, који djeluju у своје име или путем неког другог лица, члана или заступника, забрањује се:
 - a) мијешање у успостављање, функционирање или управљање синдикатом;
 - b) заговарање или пружање помоћи синдикату с циљем његове контроле.

Члан 5.

Законита дјелатност синдиката не може се трајно или привремено забрањивати.

Члан 6.

Лице које тражи запослење код послодавца, као и запосленик, не може бити дискриминиран због расе, боје коже, пола, језика, вјере, политичког или другог мишљења или опредјелјења, националног или социјалног поријекла, сексуалне оријентације, имовног стања, рођења или какве друге околности, чланства или нечланства у политичкој странци, тјелесних poteškoća или на основу којег другог разлога супротног основним људским правима и слободама утврђеним Уставом Босне и Херцеговине и законом.

Члан 7.

Одлуком Вјећа министара Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Вјеће министара), актом послодавца или уговором о раду, не могу се прописати мања права и неповољнији услови рада од права и услова прописаних овим законом.